

Л. В. Галаз,
к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту організацій,
Національний університет "Львівська політехніка"
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1672-7402>
В. Й. Лесик,
аспірант, Національний університет "Львівська політехніка"
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-2306-4827>
І. І. Ковтун,
аспірант, Національний університет "Львівська політехніка"
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-1002-9920>
В. Ю. Битяк,
аспірант, Національний університет "Львівська політехніка"
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-2229-060X>
А. М. Козак,
аспірант, Національний університет "Львівська політехніка"
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-5695-4700>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.22.136

СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ДЛЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

L. Halaz,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department
of Management of Organizations, Lviv Polytechnic National University
V. Lesyk,
Postgraduate student, Lviv Polytechnic National University
I. Kovtun,
Postgraduate student, Lviv Polytechnic National University
V. Bytiak,
Postgraduate student, Lviv Polytechnic National University
A. Kozak,
Postgraduate student, Lviv Polytechnic National University

INNOVATIVE GROWTH STRATEGIES FOR SMALL AND MEDIUM-SIZED BUSINESSES

У статті розглядаються ключові стратегії інноваційного зростання, які спрямовані на підтримку малого та середнього бізнесу у сучасних економічних умовах. Особливу увагу в статті приділено таким аспектам, як фінансові обмеження та необхідність розширення доступу МСБ до різних джерел фінансування. Пропонуються рекомендації щодо покращення умов кредитування, залучення венчурного капіталу, використання краудфандингу та інших інноваційних моделей фінансування. Також розглядаються можливості співпраці МСБ з державними інституціями та міжнародними організаціями для отримання фінансової підтримки на впровадження інноваційних проєктів. Цифрова трансформація виступає одним із ключових факторів стимулювання інноваційного розвитку. Використання новітніх технологій, таких як автоматизація, штучний інтелект, великі дані, інтернет речей та хмарні сервіси, дозволяє малим та середнім підприємствам оптимізувати свої бізнес-процеси, підвищити продуктивність та знизити витрати. У статті підкреслюється важливість інтеграції МСБ у відкриті інноваційні екосистеми та залучення до співпраці з науковими установами й інноваційними хабами. Крім того, розглядаються питання

управління інноваційними ризиками, зокрема, як малі підприємства можуть ефективно управляти ризиками при впровадженні нових технологій. Подаються стратегії для створення гнучких моделей розвитку, які дозволяють швидко адаптуватися до змінних умов ринку та технологій. У статті запропоновано практичні рекомендації для стимулювання інноваційного зростання МСБ шляхом підвищення доступу до фінансових ресурсів, цифрової трансформації та впровадження новітніх технологій. Також зазначено про необхідність державної підтримки для створення сприятливого середовища для інноваційної діяльності.

The article examines key innovative growth strategies aimed at supporting small and medium-sized businesses (SMEs) in the modern economic environment. SMEs are a vital element of the economic system, providing job creation and stimulating economic growth. However, medium-sized businesses face numerous challenges in today's world, including limited access to financial resources, a shortage of qualified personnel, and high risks associated with innovation implementation. Special attention is paid to financial constraints and the need to expand SME access to various sources of funding. The article offers recommendations for improving credit conditions, attracting venture capital, using crowdfunding, and other innovative financing models. Opportunities for medium-sized businesses's to collaborate with government institutions and international organizations to obtain financial support for innovation projects are also discussed. Digital transformation is identified as one of the key factors driving innovative development. The use of modern technologies such as automation, artificial intelligence (AI), big data, the Internet of Things (IoT), and cloud services allows small and medium-sized enterprises to optimize business processes, improve productivity, and reduce costs. The article highlights the importance of integrating SMEs into open innovation ecosystems and collaborating with research institutions and innovation hubs. Additionally, the article addresses innovation risk management, particularly how small businesses can effectively manage risks when implementing new technologies. Strategies for creating flexible development models that enable rapid adaptation to changing market and technology conditions are provided. Practical recommendations are proposed to stimulate medium-sized businesses innovation growth by improving access to financial resources, embracing digital transformation, and implementing modern technologies. The article also emphasizes the need for government support to create a favourable environment for innovative activities.

Ключові слова: інноваційний розвиток, малий та середній бізнес, цифрова трансформація, управління ризиками, фінансування інновацій.

Key words: innovative development, small and medium-sized businesses, digital transformation, risk management, innovation financing.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Проблема інноваційного зростання для малого та середнього бізнесу (МСБ) є однією з найактуальніших у сучасних умовах розвитку економіки. Малі та середні підприємства є важливими елементами будь-якої економічної системи, оскільки вони забезпечують створення робочих місць, сприяють економічній активності та сприяють стабільності ринкових відносин [1]. Однак у сучасному світі ці підприємства стикаються з багатьма викликами, які значно ускладнюють їх здатність до зростання та інноваційного розвитку.

Однією з ключових проблем є необхідність впровадження інновацій для підвищення конкурентоспроможності на глобальному та місцевому ринках. Малі та середні підприємства часто мають обмежені фінансові ресурси та можливості для інвестування в інновації, що ускладнює їхнє зростання. В умовах швидкої цифрової трансформації, що вимагає адаптації бізнес-моделей до нових технологій та ринкових умов, багато підприємств не мають необхідної інфраструктури та експертного досвіду для успішної інтеграції інновацій.

З іншого боку, ринкова нестабільність і високий рівень ризиків, пов'язаних з інноваційною діяльністю, створюють додаткові виклики для МСБ. Високі витрати на розробку та впровадження інноваційних проєктів, а

також недостатня підтримка з боку держави та фінансових інституцій, змушують підприємства уникати інноваційних ризиків, що ускладнює їхнє довгострокове зростання.

Наукові завдання полягають у вивченні ефективних підходів до інноваційного розвитку малого та середнього бізнесу, розробці стратегій управління ризиками, які б знижували бар'єри для впровадження інновацій. Також необхідно дослідити моделі фінансового забезпечення інновацій, що дозволять МСБ отримувати доступ до фінансування та підтримки для розширення своїх інноваційних проєктів.

Практичні завдання включають розробку рекомендацій щодо створення сприятливих умов для інноваційної діяльності малого та середнього бізнесу, зокрема покращення доступу до інвестицій, зниження бар'єрів для впровадження інноваційних рішень та забезпечення державної підтримки у формі програм для стимулювання інноваційного зростання.

Таким чином, проблема інноваційного розвитку малого та середнього бізнесу є критично важливою як з наукової, так і з практичної точки зору, оскільки її вирішення сприятиме підвищенню економічної стабільності, конкурентоспроможності підприємств та забезпеченню їх стійкого розвитку в умовах глобальної економіки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Сучасні дослідження інноваційного зростання малого та середнього бізнесу свідчать про актуальність цього напрямку в умовах постійних змін на ринку та зростаючих вимог до конкурентоспроможності. Значна кількість робіт присвячена питанням управління інноваційною діяльністю та ризиками, які супроводжують впровадження інновацій у малий та середній бізнес [2; 3].

Один із ключових напрямів досліджень стосується пошуку оптимальних підходів до підвищення якості управління інноваційними процесами. Варфоломєєва акцентує увагу на необхідності вдосконалення механізмів управління інноваціями для досягнення конкурентних переваг, зокрема в малому бізнесі [4]. Це підтверджують дослідження Рачинської та її колег, де інноваційний підхід до управління малим та середнім бізнесом розглядається як основа для адаптації до ринкових змін [5].

Також значна увага приділяється питанням управління ризиками, пов'язаними з впровадженням інноваційних проєктів. У дослідженні [6] досліджується, як малий бізнес може управляти ризиками та знижувати їх вплив на інноваційну діяльність. Ця тема також знаходить відображення в роботах, що стосуються моделювання інноваційно-інвестиційних стратегій, де акцент робиться на прогнозуванні ефективності впровадження інновацій [7].

Дослідження, присвячені цифровій трансформації, підкреслюють важливість інвестиційно-інноваційного забезпечення для адаптації малих і середніх підприємств до нових умов цифрової економіки. Кириченко досліджує стратегії, які дозволяють підприємствам ефективно інтегрувати цифрові технології для стимулювання інноваційного зростання [8]. Це співзвучно з висновка-

ми Небаби та Чимшира, які розглядають особливості інноваційної діяльності підприємств малого бізнесу у цифрову епоху [9].

Інші дослідження зосереджуються на важливості інноваційного підприємництва як фактора відновлення економіки після кризових явищ. Білоус-Сергєєва підкреслює, що післявоєнний період вимагатиме від підприємств активного впровадження інновацій для регіонального відновлення [10]. Важливість малого підприємництва у формуванні загальної стратегії розвитку економіки також висвітлюють Вітковський та його колеги, які відзначають, що малий бізнес є важливим інструментом для досягнення економічної стабільності [11].

Таким чином, загальні тренди в літературі свідчать про те, що інноваційне зростання малого та середнього бізнесу є ключовим для підтримки конкурентоспроможності підприємств. Управління інноваціями, ризиками та інвестиціями, адаптація до цифрової трансформації, а також інноваційне підприємництво як основа відновлення економіки після криз є основними напрямками сучасних досліджень у цій галузі.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою цієї статті є дослідження інноваційних стратегій зростання для малого та середнього бізнесу в сучасних умовах економічного розвитку. Основна увага приділяється визначенню ефективних підходів до впровадження інновацій, управління ризиками та адаптації бізнес-моделей МСБ до вимог цифрової трансформації та глобальних викликів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

В умовах сучасної глобальної економіки інноваційний розвиток став ключовим фактором успіху для малого та середнього бізнесу. Інноваційні стратегії, які забезпечують адаптацію до змін ринку та технологій, дозволяють компаніям залишатися конкурентоспроможними та сприяти економічному зростанню. Нижче представлені сучасні підходи до розробки інноваційних стратегій для МСБ:

1) Орієнтація на ринкові потреби та клієнтський підхід. Один із найефективніших підходів до інноваційного розвитку для МСБ полягає в орієнтації на потреби ринку та клієнтів. Малий бізнес повинен уважно стежити за змінами на ринку та швидко адаптуватися до вимог споживачів. Стратегії, спрямовані на розробку інноваційних продуктів або послуг, що задовольняють нові або незадоволені потреби клієнтів, допомагають створювати конкурентні переваги. Наприклад, використання методик дизайн-мислення дозволяє краще розуміти потреби клієнтів і створювати відповідні інноваційні рішення.

2) Інтеграція цифрових технологій. Цифрова трансформація є основою багатьох сучасних інноваційних стратегій. МСБ активно впроваджують технології, такі як штучний інтелект, автоматизація бізнес-процесів, хмарні сервіси, для оптимізації операційної діяльності та підвищення ефективності. Використання цифрових інструментів дозволяє компаніям скоротити витрати,

Таблиця 1. Аналіз основних викликів і бар'єрів для інноваційного розвитку МСБ

Бар'єр	Виклик	Зміст
1. Фінансові обмеження	Недостатня капіталізація	Малі підприємства часто мають обмежений доступ до власного капіталу, що ускладнює можливість інвестувати в інноваційні проекти, які потребують значних початкових витрат.
	Високі витрати на розробку та впровадження інновацій	Інноваційні рішення, особливо в технологічних секторах, потребують значних інвестицій у дослідження, розробку та інтеграцію нових технологій.
	Обмежений доступ до зовнішнього фінансування	Банки та інвестори зазвичай уникають кредитування малого бізнесу через високий рівень ризику, пов'язаний з впровадженням інноваційних рішень. Відсутність чітких гарантій щодо повернення інвестицій також ускладнює залучення венчурного капіталу або державної підтримки.
2. Відсутність кваліфікованого персоналу	Дефіцит кваліфікованих кадрів	Через обмежені ресурси підприємства не можуть конкурувати з великими корпораціями за талановитих фахівців. Це ускладнює можливість реалізовувати інноваційні проекти власними силами.
	Низький рівень управлінської компетентності в інноваціях	Багато підприємств у МСБ не мають достатнього досвіду в управлінні інноваційними проектами, що призводить до помилок у реалізації інноваційних стратегій та невдалого впровадження нововведень.
3. Недосконалість інфраструктури для підтримки інновацій	Обмежений доступ до науково-дослідних установ	Малі підприємства рідко мають власні лабораторії та ресурси для проведення досліджень і розробок. Відсутність доступу до дослідницьких установ та інноваційних хабів обмежує їхні можливості для впровадження нових технологій.
	Недостатня підтримка з боку держави	Хоча існують програми підтримки інновацій, МСБ часто стикаються з бюрократичними бар'єрами та відсутністю прозорих механізмів фінансування. Крім того, державна підтримка може бути недостатньо масштабною для забезпечення довгострокових інноваційних проєктів
4. Високий рівень ризиків	Ризик невдачі проєкту	Інноваційні проєкти можуть не досягти очікуваних результатів, що призводить до фінансових втрат і зниження конкурентоспроможності.
	Невизначеність ринку	Інноваційні продукти та послуги можуть бути новими для ринку, що створює невизначеність у попиті та труднощі з прогнозуванням рентабельності.
5. Обмежені можливості для масштабування	Відсутність доступу до нових ринків	МСБ часто стикаються з труднощами в пошуку нових ринків збуту інноваційної продукції через обмежені маркетингові та логістичні ресурси.
	Невміння адаптувати бізнес-модель	Підприємства можуть зіткнутися з проблемами при спробах адаптувати свою бізнес-модель під нові умови після впровадження інновацій. Це може призвести до втрати ефективності або неспроможності підтримувати інноваційну діяльність у довгостроковій перспективі.
6. Недостатня правова підтримка	Захист прав інтелектуальної власності	Малі підприємства часто не мають достатніх знань та ресурсів для забезпечення захисту своїх інноваційних розробок. Це може призвести до втрати конкурентних переваг або копіювання інновацій великими корпораціями.
	Складність правових процедур	Високі адміністративні бар'єри та складні юридичні процедури також можуть створювати перешкоди для впровадження інновацій, зокрема, при отриманні ліцензій та патентів.

підвищити продуктивність праці та розширити ринки збуту за рахунок електронної комерції.

3) Співпраця та інноваційні екосистеми. Одним із ефективних підходів до розвитку інноваційних стратегій є інтеграція малого та середнього бізнесу у відкриті інноваційні екосистеми. Це передбачає співпрацю з іншими компаніями, університетами, науковими установами та інноваційними хабами. Така взаємодія дозволяє МСБ залучати нові знання, обмінюватися ресурсами та ідеями, а також отримувати доступ до нових технологій. Спільне використання ресурсів та знань сприяє зменшенню інноваційних ризиків і знижує витрати на розробку нових продуктів або послуг.

4) Інновації, орієнтовані на стале зростання. Важливим напрямом для сучасних інноваційних стратегій є орієнтація на сталий розвиток та екологічну відпові-

дальність. МСБ все частіше звертають увагу на інноваційні рішення, що зменшують негативний вплив на навколишнє середовище, підвищують енергоефективність та сприяють раціональному використанню ресурсів. Це включає впровадження концепцій циркулярної економіки, що дозволяє оптимізувати виробничі процеси та мінімізувати відходи.

5) Гнучкі інноваційні стратегії та управління ризиками. У сучасних умовах швидких змін на ринку, важливо розробляти інноваційні стратегії, які будуть гнучкими та адаптивними. Для МСБ важливо враховувати ризики, пов'язані з впровадженням інновацій, і розробляти стратегії, що дозволяють швидко адаптуватися до ринкових умов. Наприклад, підхід lean startup, який передбачає швидке тестування інноваційних ідей на ринку з мінімальними витратами, дозволяє компаніям перевіряти

свої концепції та швидко коригувати стратегію, якщо це необхідно.

6) Фокус на інноваційному менеджменті. Для ефективного впровадження інноваційних стратегій необхідне відповідне управління інноваціями. МСБ все частіше впроваджують спеціальні інструменти інноваційного менеджменту, що дозволяють планувати, контролювати та координувати інноваційні процеси на всіх етапах їх реалізації. До таких інструментів належать управління портфелем інновацій, моніторинг ринку та використання інноваційних метрик для оцінки результатів впроваджених змін.

7) Фінансове забезпечення інновацій. Одним із ключових аспектів інноваційного зростання для МСБ є фінансове забезпечення. Сучасні підходи до розробки інноваційних стратегій включають пошук оптимальних джерел фінансування для підтримки інноваційних проєктів. Це може бути державна підтримка, гранти, залучення венчурного капіталу або співпраця з інвесторами. Важливим є також правильне управління фінансовими потоками для забезпечення стійкого розвитку інновацій.

Сучасні підходи до розробки інноваційних стратегій для малого та середнього бізнесу ґрунтуються на інтеграції новітніх технологій, співпраці в рамках інноваційних екосистем, фокусі на сталому розвитку та гнучкості управління інноваціями. МСБ, які використовують ці підходи, мають більші шанси на успішне впровадження інноваційних рішень, що сприяє їх довгостроковому зростанню та конкурентоспроможності на ринку.

Малий та середній бізнес є ключовим двигуном економічного зростання, проте впровадження інновацій у цьому секторі супроводжується численними викликами. Основні перешкоди, з якими стикаються МСБ під час впровадження інновацій, можна розділити на кілька категорій (табл. 1).

Основні виклики, з якими стикається малий та середній бізнес під час впровадження інновацій, включають фінансові обмеження, дефіцит кваліфікованих кадрів, недосконалість інфраструктури, високий рівень ризиків, труднощі з масштабуванням та недоліки правової підтримки. Ці бар'єри потребують комплексного підходу до їхнього вирішення, включаючи покращення доступу до фінансування, розвиток інноваційної інфраструктури, навчання та розвиток кадрів, а також вдосконалення законодавчого регулювання.

Цифрова трансформація є ключовим драйвером інноваційного зростання малого та середнього бізнесу. Використання новітніх технологій дозволяє підприємствам адаптуватися до стрімких змін ринку, підвищити ефективність бізнес-процесів та забезпечити довгострокову конкурентоспроможність. Цифрова трансформація охоплює впровадження нових технологічних рішень, зокрема автоматизацію, штучний інтелект (ШІ), великі дані (Big Data), інтернет речей (IoT) та хмарні сервіси.

1) Оптимізація бізнес-процесів через автоматизацію. Цифрові технології дозволяють значно підвищити продуктивність і ефективність управління бізнесом. Одним із ключових напрямів є автоматизація бізнес-процесів, що дозволяє оптимізувати виробничі та адміністративні функції підприємства. Для МСБ це особли-

во важливо, оскільки автоматизація дозволяє знизити витрати на операційну діяльність і підвищити швидкість виконання задач. Використання таких технологій, як автоматизовані системи управління ресурсами та CRM-системи, дає змогу поліпшити управління ланцюгами постачання, обслуговування клієнтів та контролю за фінансовими потоками.

2) Штучний інтелект і великі дані як інструменти прийняття рішень. ШІ і аналіз Big Data відіграють важливу роль у прийнятті рішень, що базуються на даних. Для МСБ це відкриває можливості для більш глибокого розуміння ринку, прогнозування попиту, оптимізації запасів та підвищення точності маркетингових стратегій. Використання технологій ШІ у аналізі ринкових тенденцій дозволяє підприємствам краще адаптуватися до змінних умов і створювати інноваційні продукти, орієнтовані на потреби клієнтів.

3) Цифровізація взаємодії з клієнтами через онлайн-платформи. Цифрові платформи та інструменти електронної комерції значно полегшують МСБ доступ до нових ринків та споживачів. Впровадження інструментів електронної комерції дозволяє підприємствам реалізовувати продукцію та послуги в онлайн-середовищі, розширюючи географію збуту та знижуючи витрати на підтримку фізичних точок продажу. Наприклад, використання цифрових маркетингових інструментів, таких як SEO, таргетинг та соціальні мережі, дозволяє малим підприємствам ефективно комунікувати зі своєю аудиторією і підвищувати впізнаваність бренду.

4) Хмарні сервіси та їх роль у зниженні витрат. Хмарні сервіси є важливим елементом цифрової трансформації, який допомагає малим та середнім підприємствам економити на IT-інфраструктурі. Замість інвестування у дорогі сервери та обладнання, підприємства можуть використовувати хмарні рішення для зберігання даних, управління програмним забезпеченням та забезпечення доступу до інформації з будь-якої точки світу. Це не тільки знижує витрати, але й підвищує гнучкість підприємства, дозволяючи швидко реагувати на змінні умови ринку та масштабувати свою діяльність.

5) Інтернет речей та підвищення продуктивності. IoT відкриває нові можливості для МСБ, особливо у виробничих процесах. Підключення обладнання до мережі дозволяє отримувати реальні дані про стан виробничих процесів, що дає змогу оптимізувати виробничі потужності, скоротити витрати на обслуговування обладнання та зменшити кількість аварійних ситуацій. Крім того, IoT дозволяє збирати інформацію про продуктивність кожної машини або пристрою, що підвищує загальну ефективність виробничих процесів.

6) Кібербезпека як складова цифрової трансформації. Зі зростанням використання цифрових технологій зростає і потреба в захисті даних. Для МСБ це є критично важливим, оскільки витік або втрата даних може призвести до значних фінансових втрат та втрати довіри клієнтів. Впровадження інновацій у сфері кібербезпеки, таких як шифрування даних та багатофакторна автентифікація, дозволяє малим підприємствам знизити ризики кіберзагроз і забезпечити безпеку своїх операцій.

Цифрова трансформація виступає потужним каталізатором інноваційного зростання для малого та серед-

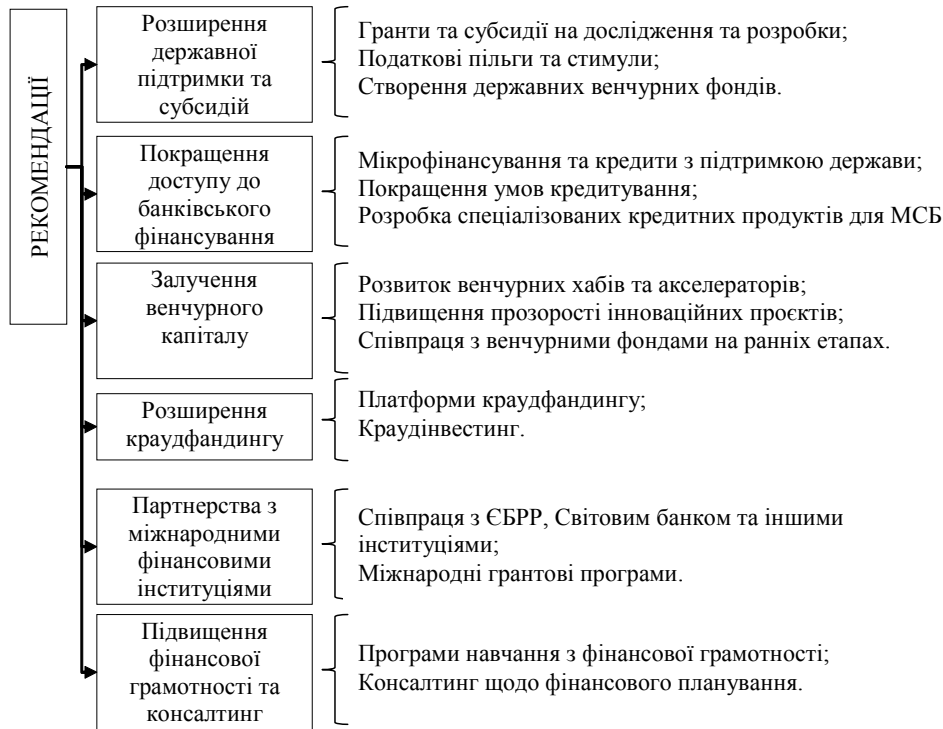

Рис. 1. Практичні рекомендації для поліпшення доступу до фінансових ресурсів МСБ

ного бізнесу. Впровадження новітніх технологій, таких як автоматизація, ШІ, великі дані, IoT і хмарні сервіси, дозволяє підприємствам підвищити ефективність своїх бізнес-процесів, оптимізувати витрати та підвищити конкурентоспроможність. Водночас, цифрові рішення відкривають нові можливості для виходу на нові ринки, кращого обслуговування клієнтів та покращення управління бізнесом. Таким чином, роль цифрової трансформації є ключовою у забезпеченні довгострокового інноваційного зростання МСБ.

Для МСБ доступ до фінансових ресурсів є одним із ключових факторів для успішного впровадження інноваційних проєктів. Через обмежені фінансові можливості та високі ризики, МСБ часто стикаються з труднощами у залученні необхідного фінансування. Для поліпшення доступу до фінансових ресурсів пропонуються такі практичні рекомендації (рис. 1).

Для покращення доступу малого та середнього бізнесу до фінансових ресурсів необхідно забезпечити комплексний підхід, який включає розвиток державних програм підтримки, стимулювання венчурного фінансування, поширення краудфандингових платформ та партнерство з міжнародними інституціями. Крім того, підвищення фінансової грамотності та полегшення умов банківського кредитування є важливими елементами для успішного залучення інвестицій у інноваційні проєкти МСБ.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

У сучасних умовах економіки, що стрімко змінюється, інноваційне зростання малого та середнього бізнесу є ключовим фактором забезпечення його конкурентоспроможності та стійкості. Впровадження інновацій

вимагає доступу до фінансових ресурсів, кваліфікованого персоналу, належної інфраструктури, а також підтримки з боку держави та інвесторів. Основні виклики, з якими стикаються малі та середні підприємства під час впровадження інновацій, включають обмеженість фінансування, відсутність кваліфікованих кадрів, високий рівень ризиків та складнощі у масштабуванні бізнесу.

Цифрова трансформація відіграє важливу роль у стимулюванні інноваційного зростання МСБ. Використання новітніх технологій, таких як автоматизація, штучний інтелект, великі дані, інтернет речей та хмарні сервіси, дозволяє підвищити ефективність бізнес-процесів, оптимізувати витрати та розширити доступ до нових ринків. Цифровізація є ключовим елементом, що забезпечує довгострокову конкурентоспроможність малих підприємств у сучасному глобальному середовищі.

Література:

1. Сергеева О. Р., Орлова В. М., Кузьменко О. В. Щодо інноваційної діяльності вітчизняного малого та середнього підприємництва. Академічний огляд. 2021. № 1 (54). С. 5—12.
2. Юдіна О., Зінченко Г., Жидик А., Товт Ю. Інноваційний розвиток малого та середнього підприємництва. Scientific journal "Modeling the Development of the Economic Systems". 2024. № 3. С. 46—49.
3. Малиновська, Ю. Б., Оришин, Н. Р., Парашин, О. Р., Хом'як, Я. М. Моделювання інноваційно-інвестиційних стратегій діяльності підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2023. № 22. С. 112—117.
4. Варфоломєєва В.О. Підвищення якості й оптимізація управління інноваційною діяльністю в малому бізнесі. Актуальні проблеми економіки. 2006. № 7 (61). С. 100—106.

5. Рачинська Г., Дмитровська В., Галушак І. Інноваційний підхід до управління малим та середнім бізнесом. Економіка та суспільство. 2024. № 60.

6. Башинська І.О., Петрова Л.С., Попович К.Ф. Управління ризиками у впровадженні інноваційних проєктів. Економіка. Фінанси. Право. 2020. № 2. С. 11—13.

7. Dooranov A., Doroshkevych K., Cherkasova S., Skasko O., Malynovska Y., Malynovsky Y. Assessment and forecasting of the effectiveness of the agricultural company's innovation and foreign economic activity strategy. Journal of Agriculture and Crops. 2023. Vol. 9 (1). PP. 78—84.

8. Кириченко О. Управління інвестиційно-інноваційним забезпеченням впровадження адаптивних стратегій розвитку підприємств, малого та середнього бізнесу в умовах цифрової трансформації. Вчені записки Університету "КРОК". 2023. № 4 (72). С. 94—101.

9. Небаба Н. О., Чимшир Г. В. Інноваційна діяльність підприємств малого бізнесу: теоретичні засади дослідження та особливості здійснення. Вісник Хмельницького національного університету. 2020. № 4, Том 3. С. 130—136.

10. Вітковський Ю. П., Смігунова О. В., Дудник О. В. Роль і значення малого підприємництва у формуванні стратегії розвитку економіки країни. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2022. № 7 (1). С. 107—113.

11. Білоус-Сергєєва С. Інноваційне підприємництво як ключовий фактор розвитку регіону у післявоєнний період. Вісник Приазовського Державного Технічного Університету. Серія: Економічні науки. 2023. № 1 (38). С. 45—50.

References:

1. Sergeieva, O. R., Orlova, V. M., and Kuzmenko, O. V. (2021), "On the Innovative Activity of Domestic Small and Medium Enterprises", Academic Review, vol. 1 (54), pp. 5—12.

2. Yudina, O., Zinchenko, H., Zhydyk, A., and Tovt, Y. (2024), "Innovative Development of Small and Medium Enterprises", Scientific Journal "Modeling the Development of the Economic Systems", vol. 3, pp. 46—49.

3. Malynovska, Y. B., Oryshchyn, N. R., Parashchyn, O. R., and Khom'yak, Ya. M. (2023), "Modeling Innovation and Investment Strategies for Enterprise Activity", Investment: Practice and Experience, vol. 22, pp. 112—117.

4. Varfolomeieva, V. O. (2006), "Improving the Quality and Optimizing the Management of Innovation Activities in Small Businesses", Actual Problems of Economics, vol. 7 (61), pp. 100—106.

5. Rachynska, H., Dmytrovska, V., and Halushchak, I. (2024), "Innovative Approach to the Management of Small and Medium Businesses", Economy and Society, vol. 60.

6. Bashynska, I. O., Petrova, L. S., and Popovych, K. F. (2020), "Risk Management in the Implementation of Innovation Projects", Economics. Finance. Law, vol. 2, pp. 11—13.

7. Dooranov, A., Doroshkevych, K., Cherkasova, S., Skasko, O., Malynovska, Y., and Malynovsky, Y. (2023), "Assessment and Forecasting of the Effectiveness of the Agricultural Company's Innovation and Foreign Economic

Activity Strategy", Journal of Agriculture and Crops, vol. 9 (1), pp. 78—84.

8. Kyrychenko, O. (2023), "Management of Investment and Innovation Support for the Implementation of Adaptive Development Strategies for Enterprises, Small and Medium Businesses in the Context of Digital Transformation", Scientific Notes of the University "KROK", vol. 4 (72), pp. 94—101.

9. Nebaba, N. O., and Chimshyr, H. V. (2020), "Innovative Activities of Small Business Enterprises: Theoretical Foundations and Implementation Features", Bulletin of Khmelnytskyi National University, vol. 4, part 3, pp. 130—136.

10. Vitkovskiy, Yu. P., Smihunova, O. V., and Dudnyk, O. V. (2022), "The Role and Importance of Small Entrepreneurship in Shaping the Economic Development Strategy of the Country", Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology, vol. 7 (1), pp. 107—113.

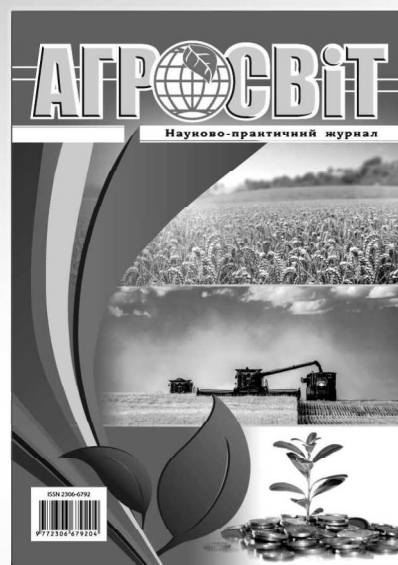
11. Bilous-Serhieieva, S. (2023), "Innovative Entrepreneurship as a Key Factor in Regional Development in the Post-War Period", Bulletin of the Pryazovskyi State Technical University. Series: Economic Sciences, vol. 1 (38), pp. 45—50.

Стаття надійшла до редакції 02.11.2024 р.

АГРОСВІТ

<https://nayka.com.ua>

Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

**Журнал включено до переліку
наукових фахових видань України
з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)**

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292